

незаконного господарського використання [6]; 8) для раціонального використання лісових ландшафтів необхідно здійснювати еколого-економічне обґрунтування щодо визначення допустимих рекреаційних навантажень на лісові екосистеми.

Список використаних джерел

1. Екологічна оптимізація рекреаційного використання гірських лісів Криму (Методичні рекомендації). – К.: ДІА, 2010. – 22 с.
2. Лісові насадження Вінниччини / М.І. Гордієнко, А.О. Бондар, Г.Т. Криницький та ін. // За ред. М.І. Гордієнка. – К.: Урожай, 2006. – 2006. – 248 с.
3. Методичні рекомендації щодо режиму збереження лісових екосистем на територіях природно-заповідного фонду України різних категорій / упоряд. М.П. Стеценко, Л.П. Яременко, В.А. Парфенюк та ін. – К.: Вид-во Укр. фітосоціологіч. центру, 2003. – 56 с.
4. Методичні рекомендації щодо визначення максимального рекреаційного навантаження на природні комплекси та об'єкти у межах природно-заповідного фонду України за зонально-регіональним розподілом. – К.: Вид-во Укр. фіто соціолог. центру, 2003. – 51 с.
5. Мудрак О.В. Еталони природи Вінниччини / О.В. Мудрак, Г.В. Мудрак, В.М. Поліщук та ін. [Монографія] // За заг. ред. О.В. Мудрака. – Вінниця: ТОВ “Нілан-ЛТД” 2015. – 540 с.
6. Нейко І.С. Лісотипологічні аспекти формування національної екологічної мережі рівнинної частини України / І.С. Нейко, О.В. Мудрак // Лісівництво і агролісомеліорація. – Харків: УкрНДЦЛГА, 2010. – Вип. 117. – С. 34-39.
7. <https://uk.wikipedia.org/wiki> - Вікіпедія - доступ з екрану

УДК 379.851

Тимчишина Яна Сергіївна, магістр спеціальності “Екологія”, КВНЗ “Вінницька академія неперервної освіти”.

Науковий керівник: **Рябокоть О.В.** – кандидат географічних наук, доцент кафедри екології, природничих та математичних наук КВНЗ “Вінницька академія неперервної освіти”.

МОГИЛІВ-ПОДІЛЬСЬКЕ ПРИДНІСТЕР'Я – ПЕРСПЕКТИВНИЙ ЕКОТУРИСТИЧНИЙ РЕГІОН

***Анотація.** За умови ефективного використання туристично-рекреаційних ресурсів Вінниччина і Могилів-Подільщина зокрема, могли б увійти до провідних туристичних регіонів України. Могилів-Подільське Придністер'я має вигідне географічне розташування, сприятливий клімат, різноманітний рельєф, унікальне поєднання природно-рекреаційних ресурсів та культурно-історичної спадщини. Однак його туристичний потенціал сьогодні повністю не розкрито. Основними перепонами на цьому шляху виступають переважно чинники управлінського, фінансово-економічного, екологічного, інформаційного, соціального та культурного характеру. Тому для подальшого розвитку тут туристичної галузі важливим є аналіз сучасного стану справ у даній сфері, виявлення перспектив та розробка обґрунтованих пропозицій щодо зміцнення позицій Могилів-Подільщини на ринку туристичних послуг.*

***Ключові слова:** туризм; екологічний туризм; туристичний потенціал; туристично-рекреаційні ресурси; Могилів-Подільське Придністер'я.*

***Summary.** Provided effective use of tourist and recreational resources, Vinnytsia and Mogilev-Podolsk region could, in particular, enter the leading tourist regions of Ukraine. Mogilev-Podilskyi Transnistria has a favorable geographical location, favorable climate, diverse relief, a unique combination of natural and recreational resources and cultural and historical heritage. However, its tourism potential is not fully explored today. The main obstacles in this way are*

mainly the factors of managerial, financial, economic, environmental, informational, social and cultural character. Therefore, for the further development of the tourism industry, it is important to analyze the current state of affairs in this field, identify prospects and develop sound proposals to strengthen the position of the Mogilev-Podolsk region in the tourist services market.

Key words: *tourism; eco-tourism; tourism potential; tourism and recreational resources; Mogilev-Podilsky Transnistria.*

Постановка проблеми. Могилів-Подільське Придністер'я має вигідне суспільно-географічне положення. Територія району характеризується високими естетичними якостями, виразністю рельєфу, є можливість панорамного огляду ближніх та середніх планів пейзажу, що збільшує естетичну цінність його території в рекреаційному відношенні. Кліматичні особливості сприяють створенню клімато-терапевтичних закладів та проведенню відпочинку і оздоровлення з використанням кліматичних ресурсів. Об'єкти природоохоронного фонду теж складають рекреаційний потенціал Могилів-Подільського Придністер'я, незважаючи на те, що Вінницька область має один з найнижчих показників заповідності в Україні. Могилів-Подільський район має одну з найвищих забезпеченість території природними рекреаційними ресурсами у Вінницькій області.

За умови ефективного використання туристично-рекреаційних ресурсів Могилів-Подільське Придністер'я могло б увійти до провідних туристичних регіонів України. Однак його туристичний потенціал сьогодні повністю не розкрито. В цілому туристична галузь Могилів-Подільського Придністер'я має як слабкі, так і сильні сторони.

Територія Могилів-Подільського Придністер'я майже повністю відповідає території Могилів-Подільського району Вінницької області. Площа району складає 936,5 км². Річка Дністер, що протікає територією регіону є державним кордоном України та Республіки Молдови. Характерна особливість рельєфу – хвилясті рівнини, порізані чисельними долинами річок, ярами і балками. Місцевість багата на корисні копалини: є запаси вапняку, пісковика будівельного, трепелу, родовища літографічного каменю, мінеральної води в районі сіл Яруга, Садківці, Юрківці, Бронниця. Клімат регіону помірно континентальний, для нього характерні тривале, нежарке літо з достатньою кількістю вологи та порівняно коротка м'яка зима. Середньорічні суми опадів на території Могилів-Подільського Придністер'я складають 440-590 мм. Могилів-Подільське Придністер'я розташоване в зоні лісостепу. Площа лісових насаджень складає 13636 га, що становить 14,6 % від загальної площі району. Переважають широколисті мішані ліси (граб, дуб, ясен, липа, клен). В регіоні поширені лісостепові ландшафти. В лісах переважають широколистяні породи дерев: граб, клен, липа, дуб, ясен. Трав'яниста рослинність характеризується великою різноманітністю. Лише диких рослин нараховується біля тисячі видів.

В межах Могилів-Подільського Придністер'я є 34 природно-заповідних об'єкти. На території краю нараховується 80 пам'яток історії та культури. Відомими пам'ятками архітектури є: комплекс Свято-Усікновенського Лядівського скельного чоловічого монастиря (заснованого в XI ст.); церква Св. Дмитра в с. Кукавка, побудована за проектом видатного російського художника

В. Тропініна; палац М. Чацького в с. Серебринці; садиба фельдмаршала П. Вітгенштейна в с. Бронниця.

Основними рекреаційними територіями для реалізації еколого-орієнтованих форм туризму повинні стати: • Лядівський Усікновенський скельний чоловічий монастир комплекс споруд XI-XIX ст, одне із семи чудес Вінниччини. Він височіє на скельній терасі 90-метрової гори над Дністром. Це один із найдавніших православних скельних монастирів України. З тераси монастиря відкривається чудовий вид на протилежний берег Дністра – територію Молдови та дивовижні скелі з печерами біля села Нагоряни. Нагорянські печери - геологічна пам'ятка природи місцевого значення, скельний вихід на поверхню вапняків крейдяного віку епохи середнього і верхнього палеоліту. Регіональні ландшафтні парки «Дністер» та «Мурафа» як важливі елементи екологічної мережі, що мають багатий рослинний і тваринний світ, унікальні ландшафтні комплекси та рідкісні історико-культурні пам'ятки. Поселення трипільської, черняхівської, зарубинецької культур в селах Озаринці, Серебря, Яришів, Юрківці, скіфське городище VI – IV ст. до н. е. (с. Григорівка).

Перспективи розвитку екотуризму у селах регіону полягають у тому, що він чинить позитивний вплив на вирішення соціально-економічних проблем села, розширює сферу зайнятості сільського населення, і дає селянам додатковий заробіток, розширює можливості зайнятості сільського господаря не тільки у виробничій сфері, але й в сфері обслуговування. Регіон має надзвичайно багату природну та етнокультурну ресурсну базу, що створює передумови для його широкого використання з метою відпочинку.

Однак існують і численні перепони на шляху формування тут туристичного регіону, зокрема: недостатній розвиток туристичної інфраструктури, реконструкції та будівництва закладів розміщення туристів різних стандартів (готелів, мотелів, кемпінгів); відсутність індустрії відпочинку та розваг; не облаштовані місця короточасного відпочинку туристів; незадовільний стан доріг тощо.

Висновки. В цілому туристична галузь Могилів-Подільщини має як слабкі так і сильні сторони. Сильні: сприятлива кон'юнктура і значний потенціал зовнішніх ринків, прикордонне положення, значний природно-ресурсний потенціал, велика кількість і різноманітність об'єктів туристського показу і туристично-рекреаційних ресурсів. Слабкі сторони: нестача кваліфікованих трудових ресурсів у сфері туризму і недостатньо висока якість підготовки фахівців для туристського сектора; низька доступність і незадовільний технічний і естетичний стан основної маси найбільш важливих об'єктів туристського показу в регіоні, що призводить до сезонного режиму функціонування багатьох об'єктів; мала кількість та низький ступінь фондоозброєності місцевих туристських компаній; низький рівень розвитку туристської і допоміжної інфраструктури в поєднанні з низьким ступенем задоволення вимог міжнародних галузевих стандартів у туризмі; недостатня ефективність використовуваних маркетингових інструментів і відсутність сильних і конкурентоспроможних регіональних туристських брендів.

Однак вирішення цих проблем сприятиме формуванню важливого туристичного осередку не лише у Вінницькій області, а й в Україні, бо Могилів-Подільське Придністер'я має значний туристичний потенціал і всі передумови для його ефективного використання.

Список використаних джерел

1. Куценко В. Стратегія формування високотехнологічного туристського комплексу України /В. Куценко // Краєзнавство. Географія. Туризм. № 12(593), березень, 2009. – С. 6-7.
2. Полесья В. М. Стан розвитку туристичної галузі Вінниччини Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» №5,2018 р [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.economy. nauka.com.ua/pdf/5_2018/155.pdf
3. П'ята Могилів-Подільська науково-краєзнавча конференція / Мат-ли конференції, 16 – 17 жовтня 2015 р., м. Могилів-Подільський – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2015. – С. 28-32.
4. Талалай В.В. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної галузі в Україні / В.В. Талалай. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації та науковий потенціал світу». – Вінниця: Видавництво-друкарня «Діло». – 2015. – С.18-20.
5. Туризм на Вінниччині. Мій край Вінничина. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://webdesign.vntu.edu.ua/zrobleno/Stud%20graph%20realiz/19/1/4.html>

УДК 504.6(477.44)

Крущук Юлія Михайлівна, магістр спеціальності “Екологія”, КВНЗ “Вінницька академія неперервної освіти”.

Науковий керівник: **Мудрак Г.В.** – кандидат географічних наук, доцент кафедри екології та охорони навколишнього середовища Вінницького національного аграрного університету.

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРОСТОРОВА СТРУКТУРА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ШАРГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ

Анотація. Стаття виконана на основі науково-методичних принципів та підходів формування структури екологічної мережі на локальному та регіональному рівнях організації території. Визначено, що основою формування каркасу локальної екомережі Шаргородського адміністративного району в межах Вінницької області є природно-заповідний фонд. В результаті досліджень встановлено, що природно-заповідний фонд Шаргородського району є неоптимальний і неможливо ефективно зберігати біотичне та ландшафтне різноманіття. Для оптимізації природно-заповідного фонду Шаргородського району необхідно оптимізувати його функціонально-просторову структуру.

Ключові слова: біотичне різноманіття, природно-заповідний фонд, заповідні об'єкти і території, функціонально-просторова структура, категорії заповідності, регіональна екомережа.

Summary. The article is based on scientific and methodological principles and approaches of formation of ecological network structure at local and regional levels of territory organization. It is determined that the basis for the formation of the framework of the local eco-network of the Shargorod administrative area within the Vinnytsia region is the nature reserve fund. As a result of the research, it is established that the nature reserve fund of the Shargorod district is suboptimal and cannot effectively conserve biotic and landscape diversity. To optimize the nature reserve fund of the Shargorod district, it is necessary to optimize its functional and spatial structure.

Key words: biodiversity, nature reserve, protected sites and territories, functional and spatial structure, conservation categories, regional eco-network.